ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A43012612
Lietas arhīva Nr. A43-0076-16/4

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 29.jūlijā 2016.gada

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente R.Paegle,
tiesnese S.Kanenberga un tiesnese A.Šteinberga,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Lenoka" (iepriekšējais nosaukums – SIA „Palink") pieteikumu par Konkurences padomes 2012.gada 23.marta lēmuma Nr.E02-18 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Konkurences padomes (turpmāk – Padome) 2012.gada 23.marta lēmumu Nr.E02-18 (turpmāk – Lēmums) pieteicējas SIA „Palink" darbībās konstatēts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpums, kā arī uzlikts naudas sods Ls 13 000 apmērā.

Lēmumā konstatēts turpmāk minētais.

[1.1] Pieteicēja un SIA „Ozolu nams", kas Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku (turpmāk – Palink grupa), kā nomnieks ar dažādiem iznomātājiem noslēdza nomas līgumus, kuros ietverti nosacījumi, kas ierobežo Palink grupas uzņēmumu (veikalu) konkurentu tirdzniecības platību nomu tirdzniecības centros.

Pieteicējai ir 23 spēkā esoši un 12 pārtraukti līgumi, kas satur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes, t.i., pazīmes, ka tika veiktas darbības (bezdarbība), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū.

[1.2] Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu konkrētās preces tirgus nosakāms kā tirdzniecības platību nomas tirgus tirdzniecības centros. Ģeogrāfiskais tirgus var tikt sašaurināts līdz vienai administratīvajai teritorijai vai pat vēl šaurāk, vienlaicīgi ņemot vērā, ka nav lietderīgi konkrēto ģeogrāfisko tirgu noteikt šaurāku par vienu administratīvo teritoriju.

[1.3] Ņemot vērā secinājumus par to, kādus patērētājus var piesaistīt katrs konkrētais tirdzniecības centrs šajā lietā, un balstoties uz iepriekšējo Padomes iedibināto praksi, konkrētais ģeogrāfiskais tirgus, kurā darbojas tirdzniecības centri konkrētās lietas ietvaros, nosakāms kā lokāls konkrētās (administratīvās teritorijas/apkaimes) robežās. Tomēr, ņemot vērā tirdzniecības centra lielumu un tā patērētāju aptveršanas teritoriju, ģeogrāfiskā tirgus robežas var tikt noteiktas gan šaurākas, gan plašākas nekā viena administratīvā teritorija katrā tirdzniecības centra gadījumā individuāli.

[1.4] Ietekmētais konkrētās preces tirgus lietā ir ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgus vienas administratīvās teritorijas, tās daļas vai vairāku administratīvo teritoriju ietvaros.

[1.5] Lietas ietvaros izvērtētie nomas līgumi un tajos ietvertie ierobežojošie punkti neattiecas uz Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam" (turpmāk – Noteikumi Nr.797).

Konkrētā vienošanās ir par telpu nomu un tā neietver vienošanos par preču pirkšanu vai pārdošanu, šādu vienošanos nevar uzskatīt par tādu vertikālu vienošanos, kas atbilst minētajiem noteikumiem un līdz ar to tajos ietvertajiem atbrīvojumiem, jo tā neatbilst izpratnei par vertikālu vienošanos tās tradicionālajā nozīmē.

Konkrētā vienošanās ir tāda vertikālā vienošanās, kura ietekmē horizontālās attiecības starp tirgus dalībniekiem. Klasiskajā izpratnē vertikālajām vienošanām parasti nav tiešas ietekmes uz horizontālajiem tirgiem un tās neietekmē citus konkurentus. Tāpēc konkrētās vienošanās gadījumā ierobežojošā līguma punkta iniciators, proti, Palink grupa ir uzskatāma par ieinteresēto pusi, kuras rīcības rezultātā vertikālā vienošanās rada sekas horizontālajā tirgū un ietekmē konkurentus.

Vienošanās starp Palink grupas uzņēmumiem un iznomātājiem atbilst Konkurences likuma 1.panta 11.punktam un 11.panta ģenerālklauzulai, jo ir noslēgta starp diviem neatkarīgiem tirgus dalībniekiem un šī vienošanās rada nelabvēlīgas sekas horizontālajā tirgū un ietekmē konkurentus, līdz ar to uz to ir attiecināmi visi Konkurences likuma 11.pantā noteiktie ierobežojumi.

[1.6] Vienošanās par 11.panta pirmās daļas 1.-7.punktā paredzētajām darbībām ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža

spēkā neesošas, jo šo darbību mērķis objektīvā nozīmē vienmēr ir vērsts pret konkurenci un to sekas parasti ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana.

Konstatējot pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktam, šo darbību mērķis jau pats par sevi ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana un tas īpaši nav jāpierāda.

Līgumos ietvertais punkts, kas ierobežo iznomātāja tiesības vienpersoniski izlemt par citu platību iznomāšanu tirdzniecības centrā un piešķir Palink grupas uzņēmumiem tiesības lemt par citu platību iznomāšanu citiem tirgus dalībniekiem, uzskatāms par vienošanos atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 11.punktam un atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpuma sastāvam.

[1.7] Ievērojot, ka Palink grupa un iznomātāji nav uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē, līgumos ietvertais punkts ir ierobežojošs ne vien attiecībā pret citiem potenciālajiem nomniekiem, bet arī nepamatoti ierobežo iznomātāja tiesības brīvi pārvaldīt savu uzņēmējdarbību. Ierobežojošie līguma punkti ir radījuši tādus konkurences apstākļus citiem tirgus dalībniekiem iekļūšanai konkrētajā tirgū, kas neatbilst konkrētā tirgus normāliem apstākļiem.

Tā kā, piemērojot Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktu, nav nepieciešams identificēt konkrētu tirgus dalībnieku, kurš vēlas iekļūt tirgū, tad pārkāpums izpaužas nevis kā konkrēta tirgus dalībnieka iekļūšanas tirgū faktiska apgrūtināšana, bet gan vienošanās ar mērķi šādu apgrūtinājumu radīt.

Palink grupas līgumos, kas saturēja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes, netika konstatēti pierādījumi, ka šie līgumi būtu realizēti vai vērsti pret citiem iznomātājiem.

[1.8] Padome 2011.gada 9.decembrī saņēma pieteicējas 2011.gada 9.decembra vēstuli Nr.01-353/2011, kurā norādīts, ka pieteicēja saviem sadarbības partneriem ir nosūtījusi vēstules par nomas līguma noteikumu piemērošanu, izslēdzot no tiem punktus, kas saturēja pārkāpuma pazīmes. Pieteicēja arī ir argumentējusi, kādēļ tā uzskata, ka nomas līgumi nevar tikt uzskatīti par aizliegtiem.

Uz pieteicējas argumentiem Padome norāda, ka šajā gadījumā netiek piemērots Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 101.pants, bet gan Konkurences likuma 11.pants, un minētā panta dispozīcija neietver kā kvalifikācijas pazīmi konstatēt būtisku ietekmi uz konkurenci. Lai piemērotu Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu, nepieciešams konstatēt mērķi vai sekas, kas vērstas pret konkurenci.

Iepriekš līdzīgos gadījumos Padome vienā no gadījumiem, t.i., SIA „Rimi Latvia" (turpmāk – Rimi) bija konstatējusi arī negatīvās sekas. Konstatējot pārkāpuma pazīmes, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktam, šo darbību mērķis jau pats par sevi ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana, tādēļ tas nav īpaši jāpierāda.

Visos tirdzniecības centros, kuru telpu nomas līgumi bija spēkā esoši un saturēja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktos ierobežojumus, bez pieteicējas bija arī citi telpu nomnieki.

Lai konstatētu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā minētos apstākļus, ir jākonstatē mērķis vai sekas, kas ir vērstas pret konkurenci. Konkrēto vienošanos gadījumos starp Palink grupas uzņēmumiem un iznomātājiem izpildās viens kritērijs, t.i., mērķis.

[1.9] Konkrēto ierobežojošo līguma noteikumu noteikšana ir izdevīga mazumtirgotājam, kas šādā veidā kontrolē un ierobežo konkurentu (arī potenciālo) piekļuvi tirgum un patērētājiem, bet ne iznomātājam, jo šādi līguma noteikumi potenciāli samazina iznomātāja rīcības brīvību nomnieku izvēlē un attiecīgi iespējas iznomāt tirdzniecības centra platības pēc patstāvīgas, neierobežotas izvēles, gūstot maksimālu labumu. Tādējādi šādu noteikumu ietveršanā līgumā iznomātājs nav ieinteresēts, bet ir spiests tos pieņemt, lai noslēgtu līgumu vai nepasliktinātu līguma noteikumus ar Palink grupas uzņēmumiem.

Ņemot vērā minēto, Padome atzina, ka nav nepieciešams piemērot naudas sodu iznomātājiem, ar kuriem Palink grupa slēdza telpu nomas līgumus.

[1.10] Tā kā līdz lēmuma pieņemšanas brīdim nav pieejams pieteicējas 2011.gada dalībnieku sapulces apstiprinātais finanšu gada pārskats, atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.796) 3.punktam naudas soda aprēķināšanai izmantojami iepriekšējā noslēgtā finanšu gada apstiprinātie pārskati, tātad 2010.gada finanšu pārskats.

Padome konstatēja, ka pieteicējas neto apgrozījums 2010.gadā bija Ls 72 970 083.

Lai arī Palink grupas noslēgtie līgumi neatbilst vertikālai vienošanai Noteikumu Nr.797 izpratnē, ievērojot šo vienošanos saturu, raksturu un būtību un ņemot vērā to, ka vienošanās nav slēgtas starp konkurentiem, kā rezultātā naudas sods piemērojams saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta otro daļu, Padome uzskatīja, ka naudas sodu ir iespējams noteikt kā par vieglu pārkāpumu.

Padome nav konstatējusi, ka nomas līgumos ietvertie ierobežojumi ir faktiski piemēroti. Palink grupa bija pārkāpuma iniciators, ko apstiprina fakts, ka analoģiska satura ierobežojumi ietverti dažādos līgumos ar dažādiem iznomātājiem, kas slēgti atšķirīgos laika posmos.

Pieteicēja bija tieši ieinteresēta konkrēta ierobežojuma ietveršanā telpu nomas līgumos, jo tas novērš konkurenci preču segmentā, kuras konkrētajā tirdzniecības centrā potenciāli varētu realizēt specializētais pārtikas veikals. Līdz ar to tika novērsts Palink grupas veikalu ienākumu samazināšanās risks.

Pieteicējas pozīcijas tirgū ir vājākās nekā Rimi un SIA „Maxima Latvija" (turpmāk – Maxima), tādējādi pārkāpuma iespējamās sekas nevarētu būt tik smagas, kā Maxima gadījumā (ja tās būtu iestājušās) vai Rimi gadījumā.

Ņemot vērā minētos apsvērumus, naudas sods būtu nosakāms 0,025% apmērā no pieteicējas pēdējā finanšu gada neto

apgrozījuma.

Pārkāpuma ilgums tika aprēķināts, sākot ar pirmo Palink grupas noslēgto telpu nomas līgumu, kas tika noslēgts 2004.gada 6.decembrī ar SIA „Prestižs".

Padome ņēma vērā to, ka pieteicēja pēc savas iniciatīvas līdz Lēmuma pieņemšanai bija pārslēgusi telpu nomu līgumus, kā arī bija vienojusies ar iznomātājiem par grozījumiem, izslēdzot konkurenci ierobežojošos punktus.

Par pārkāpuma izbeigšanas dienu Padome uzskatīja datumu, kad tika pārtraukts/grozīts pēdējais no līgumiem, proti, 2011.gada 8.decembrī, kad tika noslēgti nomas līguma grozījumi ar SIA „LSU".

Tādējādi pieteicējas pieļautais pārkāpums ir turpinājies no 2004.gada 6.decembra līdz 2011.gada 8.decembrim.

Ņemot vērā apsvērumus saistībā ar pārkāpuma ilgumu, naudas sods būtu nosakāms 0,7% apmērā no pieteicējas pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

Padome atsaucās uz Noteikumu Nr.796 17.-19.punktu un sākotnēji aprēķināja pieteicējai naudas sodu 0,725% apmērā (Ls 529 033,10) no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Vienlaikus Padome atzina, ka ir konstatējami Noteikumu Nr.796 23.punktā minētie apstākļi, proti, tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas ir sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme pārkāpumu konstatēšanā, kā arī ir iesniegti pierādījumi par vienošanos neīstenošanu. Līdz ar to Padome atzina par iespējamu samazināt naudas sodu līdz Ls 264 516,55.

Tā kā atbildību pastiprinoši apstākļi pieteicējas darbībās netika konstatēti, kā arī, ņemot vērā Noteikumu Nr.796 23.2.apakšpunktu un ievērojot samērīguma un proporcionalitātes principus, Padome uzskatīja, ka ir iespējams samazināt naudas sodu līdz Ls 132 258,28.

Papildus minētajam, novērtējot konkrētās lietas apstākļus, pārkāpuma smagumu un raksturu, Padome atzina, ka labums sabiedrības interesēm var tikt sasniegts arī ar mazāka naudas soda piemērošanu, vienlaikus sasniedzot sodīšanas mērķi – nodrošinot naudas soda speciālo preventīvo iedarbību un arī vispārējo preventīvo iedarbību.

Nosakot galīgo naudas soda apmēru, Padome ņēma vērā to, ka pieteicēja pēc savas iniciatīvas ir pārtraukusi pārkāpumu, veicot grozījumus līgumos ar iznomātājiem, kā arī ir nosūtījusi informatīvu vēstuli iznomātājiem. Līdz ar to, ņemot vērā lietderīguma un samērīguma apsvērumus, Padome galīgo naudas sodu noteica Ls 13 000 apmērā.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikumā ir norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[2.1] Lēmumā nav vērtēti visi pieteicējas iesniegumos norādītie argumenti. Savukārt tiesas norādītie secinājumi Rimi lietā nav attiecināmi uz šīs lietas apstākļiem.

[2.2] No Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas izriet, ka ierobežojošu nosacījumu iekļaušana nomas līgumos pati par sevi nav uzskatāma par pārkāpumu. Pārkāpuma konstatācijai ir nepieciešams pierādīt, ka ierobežojošie nosacījumi pēc mērķa vai pēc sekām spēj negatīvi ietekmēt konkurenci.

Atbilstoši Eiropas Komisijas Vadlīnijām par LESD 101.panta trešās daļas piemērošanu, vērtējot, vai vienošanās pēc mērķa ir vai nav vērsta pret konkurenci, ir jāņem vērā vienošanās saturs, kā arī objektīvie mērķi, kas no tās izriet. Jāņem vērā arī konteksts, kādā vienošanās var tikt/tiek realizēta, kā arī vienošanās dalībnieku uzvedība un rīcība tirgū. Līdzīgā lietā (*sk. Competition Authority pret Beef Industry Development Society Ltd un Barry Brothers (Carringmore) Meats Ltd.*) ģenerāladvokāte ir norādījusi, ka, pārbaudot, vai nolīguma mērķis ir ierobežot konkurenci, ir jāņem vērā ne tikai tā saturs, bet arī juridiskais un ekonomiskais konteksts un lai secinātu, vai attiecīgā vienošanās ierobežo konkurenci, nepietiek vērtēt tikai vienošanās nosacījumus, bet ir jāpēta tirgus, kā arī ierobežojošo nosacījumu iekļaušanas ekonomiskais pamatojums.

[2.3] Vērtējot, vai vienošanās negatīvi ietekmē konkurenci pēc mērķa, var izšķirt divas situācijas: kad vienošanās paredz stingrus konkurences ierobežojumus, t.i., vienošanās pati par sevi ir vērsta pret konkurenci un nav nepieciešams dziļāks vērtējums par konkrētiem tirgus juridiskajiem un/vai ekonomiskajiem apstākļiem vai kad vienošanās neparedz stingrus konkurences ierobežojumus, un līdz ar to pārkāpuma pierādīšanai ir jāvērtē citi apstākļi, kādos vienošanās tika noslēgta un realizēta.

Ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas praksi par vienošanām, kuras uzskatāmas par stingriem konkurences ierobežojumiem un pašas par sevi būtiski kavē, ierobežo vai deformē konkurenci, secināms, ka ierobežojošie nosacījumi nomas līgumos starp mazumtirgotājiem un telpu iznomātājiem nevar tikt uzskatīti par stingro konkurences ierobežojumu, kas bez papildu izpētes var tikt automātiski uzskatīti par konkurenci ierobežojošiem.

Lai pierādītu negatīvu ietekmi uz konkurenci pēc mērķa vai sekām, jāvērtē konkrētā nomas līguma nosacījumi, ievērojot šo nosacījumu piemērošanu ekonomiskajā kontekstā, t.i., kādā veidā līguma nosacījumu piemērošana var ietekmēt atsevišķus tirgus dalībniekus un konkurenci konkrētajā tirgū kopumā.

[2.4] No Noteikumu Nr.797 un Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.798 „Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam" (turpmāk – Noteikumi Nr.798) nosaukumiem var secināt, ka likumdevējs ir paredzējis atbrīvojumus no Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-7.punktā ietvertajiem aizliegumiem.

Ņemot vērā minēto, pieteicējas ieskatā ne visi Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietvertie aizliegumi automātiski būtu uzskatāmi par tādiem, kas pēc sava mērķa spēj būtiski ierobežot konkurenci.

Izdodot Noteikumus Nr.797 un 798, likumdevējs ir vēlējies nošķirt tirgus dalībnieku vienošanās, kuras var tikt atbrīvotas no Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietvertā vienošanās aizlieguma no vienošanām, kuras automātiski pēc mērķa ir uzskatāmas par aizliegtām.

No Noteikumu Nr.797 un Nr.798 normām izriet, ka par stingriem konkurences ierobežojumiem i r uzskatāmas vienošanās starp nekonkurējošiem tirgus dalībniekiem par tālākpārdošanas cenas noteikšanu (8.1.apakšpunkts) un vienošanās par tirgus sadali (8.2.-8.5.apakšpunkts, kā arī 12.1.-12.3.apakšpunkts) jeb Konkurences likuma pirmās daļas 1. un 3.punktā paredzētās vienošanās un vienošanās starp konkurentiem, kas nav uzskatāmas par horizontālajām karteļa vienošanām jeb Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-3. un 5.punktā paredzētās vienošanās, ja iespējams konstatēt, ka tās atbilst karteļa vienošanās pazīmēm.

Visas citas vienošanās, proti, vertikālās un horizontālās vienošanās, kas nav karteļa vienošanās, kā arī vienošanās, kas izriet no Konkurences likuma 11.panta ģenerālklauzulas, un kas tostarp tiek paredzētas nomas līgumos, nav uzskatāmas par aizliegtām.

Tādējādi pieteicējas ieskatā pirms secinājumu izdarīšanas par šādu vienošanās atbilstību Konkurences likuma normām būtu dziļāk jāpēta vienošanās rašanās un pastāvēšanas juridiskie un ekonomiskie apstākļi, kā arī konkrētais tirgus, ko ietekmē vienošanās un konkrētā tirgus dalībnieka rīcība tirgū, kā arī citi aspekti, kas nodrošina iespēju izdarīt secinājumus par vienošanās ietekmi uz konkrēto tirgu pēc mērķa vai pēc sekām.

[2.5] Pieteicēja uzskata, ka uz Palink grupas nomas līgumiem nevar tikt attiecināts *per se* aizliegums, taču Padome minēto argumentu nav izvērtējusi.

Padomes Izpilddirekcijas Juridiskā departamenta direktora vietnieces M.Gruntes rakstā „Aizliegtas vienošanās pārkāpums nav prezumējams" ir norādīts, ka konkurences tiesības ir grūti definējamas, ietveramas striktos juridiskos rāmjos, jo nav divu vienādu pārkāpuma situāciju un, ka jebkurā situācijā, kad jāvērtē iespējamā Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas vai LESD 101.panta pirmās daļas piemērošana, vispirms jāidentificē konkrētās tirgus dalībnieku darbības mērķis (*sk. Jurista Vārds, 2012.gada 24.aprīlis, Nr.17/18*).

Pieteicēja ir argumentējusi, ka nevar salīdzināt Palink grupu, tās lielumu un pozīcijas tirgū ar tirgus līderiem Rimi un Maxima, tādēļ arī nav pamatoti attiecināt Rimi un Maxima lietās Padomes izdarītos secinājumus uz šo lietu. Turklāt pieteicējas ieskatā nav pamatots secinājums, ka visi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-7.punktā ietvertie pārkāpumi vienmēr būtu uzskatāmi par *per se* aizliegtiem.

Neatkarīgi no tā, vai pārkāpums vērtējams pēc mērķa vai sekām, ja attiecīgā tirgus dalībnieku rīcība nav uzskatāma par stingru konkurences ierobežojumu, kas pati par sevi būtiski negatīvi ietekmē tirgu, atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas prakses atziņām ir jākonstatē vienošanās būtiska negatīva ietekme uz tirgu.

Gan Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas dispozīcija, gan LESD 101.panta pirmās daļas dispozīcijas ir līdzīgas – abas normas tieši neparedz būtiskas negatīvas ietekmes konstatēšanu kā priekšnoteikumu pārkāpuma esībai. Vienlaikus pieteicēja norāda, ka Eiropas Savienības Tiesas praksē ir nostiprinājies viedoklis, ka tikai tās vienošanās, kas var būtiski negatīvi ietekmēt konkrēto tirgu, ir uzskatāmas par aizliegtām. Šādas pieejas attiecināmību uz Konkurences likuma interpretāciju apstiprina Konkurences likuma 23.panta ceturtās daļas 2.punktā noteiktais, ka Padome var neierosināt lietu, ja iespējamais pārkāpums ir maznozīmīgs.

[2.6] Ierobežojošu punktu esība nomas līgumos palielina ražotāju/piegādātāju atkarību no spēcīgā mazumtirgotāja. No minētā secināms, ka būtiski negatīvi ietekmēt konkurenci konkrētajā tirgū var tikai tie mazumtirgotāji, kam ir tirgus vara. Tieši tirgus līderu rīcība, paredzot nomas līgumos ierobežojošus nosacījumus var tikt vērsta pret citiem nelieliem mazumtirgotājiem, vēl vairāk novājinot to pozīcijas tirgū un ierobežojot to iespējas nodrošināt pretsvaru tirgus līderiem Rimi un Maxima. Minētais būtu jāņem vērā, vērtējot būtiskas negatīvas ietekmes konstatēšanas nepieciešamību un pārkāpuma esību.

[2.7] Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas praksei līgumos ietvertie pušu tiesību/pilnvaru ierobežojošie nosacījumi nevar automātiski tikt uzskatīti par konkurences tiesību ierobežojumiem. Lielākā daļa no nomas līgumiem tiek slēgta, pirms tiek uzbūvēts tirdzniecības centrs, līdz ar to iznomātājs pirms tirdzniecības centra celtniecības uzsākšanas ir ieinteresēts atrast nomnieku, kas spētu nodrošināt veikto investīciju atguvi ilgtermiņā. Savukārt nomnieki, slēdzot ilgtermiņa līgumus, ir ieinteresēti paredzēt sev garantijas, lai ilglaicīga darbība konkrētajā tirdzniecības centrā būtu rentabla. Šādu garantiju nodrošina ierobežojošie nosacījumi, kas paredz iznomātāja pienākumu saskaņot ar enkura nomnieku mazumtirgotājus, kas vēlas nomāt telpas attiecīgajā tirdzniecības centrā.

Minēto nosacījumu nepieciešamība un to atbilstība konkurences tiesību normām būtu jāvērtē, ņemot vērā attiecīgā mazumtirgotāja (enkurnomnieka) pozīcijas konkrētajā tirgū. Tirgus dalībniekiem ar mazām tirgus daļām ir jānodrošina iespēja izmantot aizsardzības mehānismus, lai tirgus līderi nespētu ļaunprātīgi realizēt savu tirgus varu pret maziem mazumtirgotājiem, ienākot attiecīgajā tirdzniecības centrā ar savu piedāvājumu.

Pieteicēja norāda, ka ierobežojošie nosacījumi līgumos bija vērsti pret tirgus līderiem Maxima un Rimi, lai aizsargātu savas investīcijas un tādējādi nodrošinātu savu attīstību tirgū. Tādējādi tie ir uzskatāmi par aizsargmehānismu, kas nodrošina iespēju mazumtirgotājiem ilgtermiņā plānot savu darbību tirgū, mazināt zaudējumu un bankrotēšanas riskus.

Bez savstarpējām garantijām, kas nodrošinātu abu pušu (iznomātāja un nomnieka) komercdarbības rentabilitāti, tirdzniecības centrs konkrētajā teritorijā netiktu uzbūvēts, kas rezultātā novestu pie konkurences ierobežošanas, jo patērētājam netiktu piedāvāta jauna tirdzniecības vieta un attiecīgi tiktu sašaurinātas iepirkšanās vietu izvēles iespējas, kas ir pretrunā ar Konkurences likuma mērķi.

[2.8] Tirgus specifika ir tāda, ka no vienas puses iznomātājs nav ieinteresēts slēgt līgumus ar konkurējošiem tirgus dalībniekiem (gan konkurējošiem ikdienas patēriņa preču mazumtirgotājiem, gan citiem konkurējošiem specializēta tipa veikaliem), piedāvājot patērētājam plašu sortimentu viena tirdzniecības centra robežās. No otras puses paši mazumtirgotāji nav ieinteresēti piedāvāt savu ikdienas patēriņa preču klāstu tirdzniecības centros, kur jau darbojas cits konkurējošs

mazumtirgotājs. Tas ir redzams no faktiskās situācijas tirgū, jo ne visi nomas līgumi paredz ierobežojošus nosacījumus, taču katrā tirdzniecības centrā ir tikai viens mazumtirgotājs. Šāda interese ir tikai tirgus līderiem, kuriem ir pietiekama tirgus vara, lai izkonkurētu no attiecīgā tirdzniecības centra vāju konkurentu – citu nelielu mazumtirgotāju.

Tirdzniecības centros, kuros Palink grupas uzņēmumi uzskatāmi par enkura nomnieku, darbojas specializēta tipa veikali. Tādējādi tiek sasniegts mērķis nodrošināt patērētājiem plašas izvēles iespējas, veicot iepirkumu gan enkura nomnieka mazumtirdzniecības veikalā, gan specializētā tipa veikalos.

[2.9] Līdz Lēmuma pieņemšanai Padome nebija saņēmusi sūdzības par Palink grupas uzņēmumu nomas līgumos ietvertiem ierobežojošiem nosacījumiem vai kāda specializēta tipa veikala nespēju uzsākt darbību tirdzniecības centrā, kur atrodas Palink grupas veikals. Apstāklis, ka netika konstatēta vienošanās īstenošana, ir ņemts vērā, nosakot soda apmēru, taču tas nepamatoti nav vērtēts saistībā ar iespējamām sekām tirgū. Palink grupas rīcība nevarēja būtiski ietekmēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū.

Attiecībā uz LESD 101.panta piemērošanu konkrētā tirgus noteikšana parasti ir nepieciešama, lai noskaidrotu, vai vienošanās var vai nevar būtiski negatīvi ietekmēt konkurenci konkrētajā tirgū, proti, to kavēt, ierobežot vai deformēt.

Eiropas Savienības Tiesa (*Lombard Club* lietā) ir norādījusi, ka konkrētā tirgus definīcijas mērķis lietās, kas skar LESD 102.panta pārkāpumus, un lietās, kas skar LESD 101.panta pārkāpumus, atšķiras. Lietās, kas skar vienošanās aizlieguma pārkāpumus, konkrētā tirgus definēšana ir vajadzīga, lai noteiktu, vai vienošanās spēj būtiski ietekmēt konkurenci konkrētajā tirgū.

[2.10] Ietekme uz konkurenci ir jāvērtē, ņemot par pamatu vispārpieņemto praksi un pieeju, kura pastāv lietās par konkurences tiesību pārkāpumiem gan Latvijā, gan Eiropas Komisijā. Minētā prakse paredz vērtējumu par konkrētās vienošanās ietekmi uz konkurenci konkrētajā tirgū; tas izriet no nepieciešamības katras lietas ietvaros definēt konkrēto tirgu, tādējādi objektīvi novērtējot vienošanās negatīvas ietekmes būtiskumu.

Pieteicējas ieskatā šajā gadījumā nebija pamata sašaurināt vienošanās ietekmes vērtējumu līdz viena tirdzniecības centra robežām, jo šāda sašaurināšana nonāk pretrunā ar Lēmumā minētajām konkrēto tirgu definīcijām.

[2.11] Padome nav ņēmusi vērā pieteicējas 2011.gada 17.jūnija vēstulē ietverto situācijas izvērtējumu par konkurējošo tirgus dalībnieku esību lokālos tirgos, kur darbojas Palink grupas uzņēmumu mazumtirdzniecības vietas. Vēstules 2.punktā tika pausts pieteicējas viedoklis par konkrētā tirgus pretrunīgu definīciju, taču minētais arguments Lēmumā netika izvērtēts.

Padome nav ņēmusi vērā arī pieteicējas 2011.gada 9.decembra vēstulē sniegto argumentāciju, kā arī nav norādījusi savus pretargumentus uz pieteicējas minētajiem apsvērumiem.

[3] Rakstveida paskaidrojumā Padome pieteikumu neatzīst, uztur Lēmuma pamatojumu un papildus paskaidro turpmāk minēto.

[3.1] Padomes ieskatā pārkāpuma mērķis šajā gadījumā ir acīmredzams. Pretējā gadījumā nav izskaidrojama ierobežojošo līguma nosacījumu nepieciešamība. Ierobežojošie līguma nosacījumi ierobežoja iznomātāju brīvi rīkoties ar savu īpašumu, kā arī ierobežoja iznomātāja tiesības vienpersoniski izlemt par citu platību iznomāšanu tirdzniecības centrā.

Savukārt pieteicējai bija piešķirtas tiesības izlemt par citu platību iznomāšanu tirdzniecības centrā citiem tirgus dalībniekiem (potenciālajiem pieteicējas konkurentiem).

[3.2] Eiropas Savienības Tiesa ir skaidrojusi atšķirību starp pārkāpumiem, kuru pamatā ir mērķis kavēt konkurenci, un pārkāpumiem, kuru pamatā ir sekas, kas iestājušās pārkāpuma rezultātā.

Ja noteikta veida vienošanās jau pēc sava rakstura ir uzskatāma par konkurencei kaitējošu, tad, konstatējot, ka divi neatkarīgi tirgus dalībnieki ir vienojušies par tādu nosacījumu ietveršanu līgumā, kas apgrūtina cita potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšanu konkrētajā tirgū, jāatzīst, ka ir saskatāms pret konkurenci vērsts mērķis. Līdz ar to vairs nav nepieciešams analizēt, kādas sekas iestāsies šādas vienošanās rezultātā.

[3.3] Padome uzskata, ka Rimi, Maxima un Palink grupa ir tirgus līderi mazumtirdzniecībā, kā arī pamatā ir enkurnomnieki tirdzniecības centros. Nomas līgumos ietvertie konkurenci ierobežojošie nosacījumi visos gadījumos bijuši gandrīz identiski. Padome ir ņēmusi vērā Palink grupas lielumu un pozīcijas tirgū.

[3.4] No Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta izriet, ka, lai konstatētu Konkurences likuma pamatā paredzēto pārkāpumu, ir nepieciešams konstatēt pārkāpuma mērķi vai sekas. Tas nozīmē, ka, lai konstatētu un piemērotu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, nav nepieciešams kā priekšnoteikumu konstatēt būtisku ietekmi uz konkurenci.

[3.5] Konkurences likuma 23.panta ceturtās daļas 2.punktā paredzētās tiesības neierosināt lietu ir Padomes prerogatīva, proti, tās ir Padomes tiesības, nevis pienākums.

Padome uzskata, ka šajā gadījumā nepastāv tiesisks pamats, lai pārkāpumu atzītu par maznozīmīgu, jo pārkāpumā ir iesaistīts trešais lielākais mazumtirgotājs, pārkāpums attiecas uz tirdzniecības telpu nomu, ierobežojot specializēto veikalu ienākšanu tirgū, kas ir ļoti būtiski patērētājiem, jo tas mazina patērētāju izvēles iespēju un piekļuvi ražotāju, tostarp nelielo ražotāju produktiem.

[3.6] Apstāklis, ka nomas līgumi tiek noslēgti vēl pirms tirdzniecības centra uzbūvēšanas, neattaisno pārkāpumu, jo pieteicējai ir pienākums ievērot Latvijā spēkā esošo normatīvo aktu prasības.

Līgumos ietvertie ierobežojumi attiecās uz visiem tirgus dalībniekiem, līgumā nebija atrunāts, ka minētie ierobežojumi būtu attiecināmi vienīgi uz Rimi vai Maxima.

[3.7] Definējot konkrēto tirgu, Padome ir ņēmusi vērā Eiropas Komisijas praksi, saskaņā ar kuru mazumtirdzniecībā ir pamatoti kā atsevišķu tirgu izdalīt mazumtirdzniecību supermārketu, hipermārketu un zemo cenu veikalu ķēdes, neņemot

vērā iepirkšanos mazos specializētos veikalos.

Nosakot konkrēto tirgu, ir ņemta vērā nomas līgumu ietekme uz ietekmēto tirgu, kas konkrētās lietas ietvaros ir ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgus.

Attiecībā uz ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecību ir pamatoti noteikt šādu sadalījumu, tomēr attiecībā uz tirdzniecības platību nomas tirgu nav pamatoti neņemt vērā iepirkšanos mazos, specializētajos veikalos, jo konkrētais nomas līgums ietekmē to iespējas konkurēt ietekmētajā tirgū. Nomas līgums bieži vien ietekmēs ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgu, tomēr atsevišķos gadījumos, ņemot vērā katras konkrētās lietas apstākļus, ierobežojošam nomas līgumam var būt ietekme arī uz citiem tirgiem (šīs lietas ietvaros – pārtikas tirdzniecību specializētajos veikalos).

[3.8] Padomes ieskatā pieteicējas pieļautais pārkāpums neatšķiras no Rimi un Maxima pieļautajiem pārkāpumiem, jo Padome konstatēja, ka minētie trīs mazumtirdzniecības līderi ir bijuši pārkāpumu iniciatori, iekļaujot konkurenci ierobežojošus punktus nomas līgumos ar tirdzniecības centra iznomātājiem. Tādējādi tika radīts apgrūtinājums konkrētiem tirgus dalībniekiem iekļūt konkrētajā tirgū.

Padome ir ņēmusi vērā mazumtirgotāju lomu un pozīcijas tirgū, kā arī apstākli, ka pieteicēja pirms Lēmuma pieņemšanas ir pārslēgusi telpu nomas līgumus, izslēdzot ierobežojošos punktus.

Padome ir ņēmusi vērā arī to, ka pieteicējas pozīcijas tirgū ir vājākas nekā Rimi vai Maxima pozīcijas, tādēļ šajā gadījumā tika ievērojami samazināts pieteicējai piemērojamais naudas sods.

[4] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 15.jūlija spriedumu pieteicējas pieteikums tika noraidīts, bet pieteicēja par spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību.

Ar Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 7.janvāra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 15.jūlija spriedums tika atcelts un lieta tika nosūtīta Administratīvajai apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka šajā gadījumā nepastāv objektīva nepieciešamība, lai noteiktu lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Lietas apstākļu objektīvai noskaidrošanai nav nepieciešams rīkot tiesas sēdi, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši savas procesuālās tiesības sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem. Tā kā procesa dalībnieki ir snieguši savu viedokli, kā arī lietas materiāli ir pietiekami, lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteikums ir apmierināms.

[7] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmajā daļā noteiktajam tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

Tādējādi, izskatot lietu no jauna, apgabaltiesai ir pienākums ievērot Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 7.janvāra spriedumā sniegto tiesību normu interpretāciju.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

Ievērojot minētās normas nosacījumus, secināms, ka apgabaltiesa nav tiesīga savā spriedumā sniegt jaunu pamatojumu, izvērtējot pieteicējai nelabvēlīga administratīvā akta tiesiskumu.

Pārsūdzētā Lēmuma pamatojumā Konkurences padome ir norādījusi, ka konkrēto vienošanos gadījumos starp pieteicējas grupas uzņēmumiem un iznomātājiem izpildās viens kritērijs, t.i., mērķis.

Līdz ar to apgabaltiesai jāpārbauda, vai šajā gadījumā noslēgto vienošanos mērķis bija konkurences kavēšana.

[8] Augstākā tiesa analoģiskā lietā, atsaucoties uz Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas un LESD 101.panta 1.punkta līdzību un saskaņotu normu piemērošanas praksi Eiropas Savienības un nacionālajā tiesiskajā sistēmā, ar 2014.gada 11.jūlija lēmumu uzdeva prejudiciālus jautājumus Eiropas Savienības Tiesai (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014.gada 11.jūlija lēmumu lietā Nr.A43011212* (Nr.SKA-121/2014)).

Eiropas Savienības Tiesa ar 2015.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.C-345/14 (*MAXIMA Latvija*) sniedza šādas atbildes:

1) Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta 1.punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tikai tas vien, ka nomas līgums par tirdzniecības centrā izvietota lielveikala telpu nomu ietver noteikumu, ar kuru nomniekam ir piešķirtas tiesības iebilst pret iznomātāja veiktu komerctelpu šajā tirdzniecības centrā iznomāšanu citiem nomniekiem, nenozīmē, ka šī līguma mērķis ir konkurences ierobežošana minētās tiesību normas izpratnē;

2) tādi telpu nomas līgumi kā pamatlietā, saistībā ar kuriem pēc to ekonomiskā un juridiskā konteksta, kā arī attiecīgā atsauces tirgus īpatnību padziļinātas analīzes ir ticis konstatēts, ka tie ievērojami veicina šī tirgus iespējamo sadali, var tikt uzskatīti par tādiem, kas veido nolīgumu, kura „sekas" ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta 1.punkta izpratnē. Tas, cik liela ir katra līguma ietekme uz šo sadali, tostarp ir atkarīgs no līgumslēdzēju pušu stāvokļa minētajā tirgū un šī līguma darbības ilguma.

Tādējādi, sniedzot atbildi uz prejudiciālo jautājumu, kuru uzdeva Augstākā tiesa un kuras apstākļi, izņemot konkrēto

tirdzniecības centru un līgumu uzskaitījumu, ir analoģiski šai lietai, Eiropas Savienības Tiesa norādīja, ka šo vienošanos satura analīze neļauj nepārprotami konstatēt tādu kaitējuma konkurencei līmeni, kas būtu pietiekams, lai minētās vienošanās varētu atzīt par tādām, kas veido konkurences ierobežojumu mērķa dēļ (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 26.novembra sprieduma lietā C-345/14 „MAXIMA Latvija" 21.-23.punktu*).

Tā kā minētās lietas apstākļi ir analoģiski šai lietai (izņemot konkrēto tirdzniecības centru un līgumu uzskaitījumu), apgabaltiesa uzskata, ka minētās atziņas ir pamats piemērot arī izskatāmajā lietā.

[9] Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa paredz, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā. Šādu vienošanos neizsmeļošs uzskaitījums („to skaitā") sniegts 11.panta pirmās daļas punktos, 7.punktā nosaucot darbības (bezdarbības), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū.

No minētā izriet, ka normā ietvertais aizliegums tiek pārkāpts ar vienošanos, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana.

Šajā lietā Augstākā tiesa ir atzinusi, ka no normas nav secināms, ka viena vai otra veida vienošanos var uzskatīt par tādu, kas ierobežo konkurenci „pēc mērķa" vai „pēc sekām". Tādējādi, ja ir pamats konstatēt vienošanās pret konkurenci vērsto mērķi, vienošanās ietekme uz konkurenci nav jāvērtē. Turpretim, ja vienošanās satura analīzē neatklājas, ka konkurencei tiek kaitēts pietiekamā mērā, būtu jāpārbauda tās sekas, un, lai uz vienošanos attiecinātu aizliegumu, jāsavāc pierādījumu kopums, no kura izriet, ka konkurence faktiski un būtiski ir tikusi vai nu nepieļauta, vai ierobežota, vai izkropļota (*sal. sk. arī Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 26.novembra sprieduma lietā C-345/14 „MAXIMA Latvija" 16. un 17.punktu un tajos norādīto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru*).

Citā lietā Augstākā tiesa ir norādījusi, ka konkurenci ierobežojošs mērķis ir tad, ja ierobežojumi pēc savas būtības spēj ierobežot konkurenci Konkurences likuma 11.panta izpratnē. Tie ir ierobežojumi, kuriem piemīt tik augsts potenciāls nelabvēlīgi ietekmēt konkurenci, ka nav jānorāda to faktiskā ietekme uz tirgu. Šā pieņēmuma pamatā ir apsvērumi par ierobežojuma nopietnību un pieredze, kas liecina par to, ka šādi mērķtiecīgi konkurences ierobežojumi var nelabvēlīgi ietekmēt tirgu un brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci. Laika gaitā ir sasniegts kopējs uzskats, ka noteiktas vienošanās jau mērķtiecīgi ierobežo konkurenci. Lai novērtētu, vai nolīgumam ir konkurenci ierobežojošs mērķis, jāņem vērā nolīguma saturs, tā mērķi un esošais vai plānotais piemērošanas ekonomiskais un tiesiskais konteksts, pušu faktiskā rīcība un uzvedība tirgū (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014.gada 3.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-3/2014 8. un 9.punktu*).

Eiropas Savienības Tiesa spriedumā *MAXIMA Latvija* lietā ir norādījusi, ka konkurences ierobežojuma „mērķa dēļ" jēdziens ir jāinterpretē šauri un tas var tikt piemērots tikai noteiktiem uzņēmumu savstarpējās koordinācijas veidiem, kuru kaitējuma konkurencei līmenis ir pietiekams, lai varētu tikt atzīts, ka nav jāpārbauda to sekas (*sk. sprieduma 18.punktu*).

[10] Analizējot izskatāmās lietas apstākļus, apgabaltiesa atzīst, ka no pārsūdzētā administratīvā akta pamatojuma neizriet, ka Padome būtu noskaidrojusi lietā būtiskus apstākļus, lai nonāktu pie Lēmumā ietvertajiem secinājumiem.

Veicot pārbaudi savas kompetences ietvaros, Padome nav noskaidrojusi, vai strīdus vienošanos rezultātā, īstenojot vienošanās nosacījumus, varētu tikt bloķēta piekļuve tirgum. Padome nav analizējusi to, vai Palink grupa (potenciālajam) konkurentam pastāvēja faktiskas un konkrētas iespējas uzsākt darbību aptvēruma teritorijās, kurās atradās attiecīgie tirdzniecības centri (komerctelpu pieejamība un piekļuve tām, tādu ekonomisko, administratīvo vai reglamentējošo šķēršļu pastāvēšana, kas nepieļauj jaunu konkurentu ienākšanu šajās teritorijās), kā arī apstākļus, kādos noritēja konkurence atsauces tirgū (tirgus dalībnieku skaits un lielums, tirgus koncentrācijas līmenis, patērētāju uzticība pastāvošajiem tirdzniecības nosaukumiem un patēriņa paradumi). Tādējādi minētie lietā būtiskie apstākļi administratīvajā procesā iestādē nav noskaidroti un nav izvērtēti.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa secina, ka Lēmumā nav ietverts atbilstošs un pienācīgs pamatojums, no kura būtu iespējams izsecināt Padomes veiktos apsvērumus par minētajiem lietā būtiskajiem apstākļiem, jo šādi apstākļi administratīvajā procesa iestādē netika noskaidroti un izvērtēti.

Līdz ar to arī apgabaltiesai nerodas iespēja pārbaudīt to, vai pieteicējas noslēgtās vienošanās varēja apgrūtināt pieteicējas potenciālajiem konkurentiem piekļuvi atsauces tirgum, kā arī to, kādā mērā tās varēja veicināt iespējamu šī tirgus sadali.

Augstākā tiesa šajā lietā ir uzsvērusi, ka Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts noteic, ka aizliegtas ir tādas darbības (bezdarbības), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū. Normā ir runa par konkrēto tirgu un grūtībām tajā iekļūt, un tas nav automātiski vienādojams ar grūtībām nomāt tirdzniecības telpas jebkurā izvēlētajā tirdzniecības centrā. Tieši konkrētā tirgus analīze dotu iespēju pārbaudīt, vai citiem tirgus dalībniekiem vienošanās dēļ bija (varēja būt) apgrūtināta pieeja konkrētajam tirgum kā tādam. Vienošanās potenciālo seku vērtēšana šajā gadījumā ir instruments, lai izprastu vienošanās būtību (neatkarīgi, vai tā ir konkurenci ierobežojoša „pēc mērķa" vai „pēc sekām"), nevis novērtētu jau radīto kaitējumu konkurencei.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa konstatē, ka Lēmumā ietverto apstākļu vērtējums attiecībā uz to, vai ir pierādīta Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpuma esība, ir nepietiekams.

Padome Lēmuma pamatojumā ir konstatējusi, ka pieteicēja, būdama enkurnomniece attiecīgā tirdzniecības centrā un

apzinoties savu tirgus varu, ir vienojusies ar tirdzniecības telpu iznomātāju, mērķtiecīgi iekļaujot telpu normas līgumos punktus, kas ierobežo potenciālo tirgus dalībnieku iekļūšanu konkrētajos tirdzniecības centros. Padome ir secinājusi, ka minētie apstākļi ilgtermiņā var izraisīt nelabvēlīgas sekas un nelabvēlīgi ietekmēt tirgu kopumā, jo vienošanās ir noslēgta ar nepārprotamu mērķi nākotnē kavēt citu tirgus dalībnieku ienākšanu konkrētajā tirgū. Vienlaikus no lietas materiāliem ir redzams, ka pieteicējas tirgus varu Padome savā Lēmumā nav konstatējusi un analizējusi kontekstā ar pārkāpuma esību. Tāpat Lēmumā nav noskaidrots, vai pieteicējas noslēgtās vienošanās varēja radīt nelabvēlīgas sekas tirgū kopumā ilgtermiņā. Padomes secinājums, ka ar vienošanos ir radīts apgrūtinājums nomāt telpas katrā konkrētajā tirdzniecības centrā, nav vienādojams ar apgrūtinājumu iekļūt tirgū un pats par sevi nevar būt pietiekams pamatojums nedz konkurences ierobežojuma konstatēšanai pēc mērķa, nedz pēc sekām (potenciāla tirgus bloķēšana).

Secināms, ka Lēmumā ietvertais pamatojums, neattaisno pieteicējai ar Lēmumu radītās tiesiskās sekas.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka Lēmumā nav ietverts pietiekams pamatojums, proti, tāds pamatojums, kas ļautu secināt, ka vienošanās starp Palink grupu un iznomātājiem mērķis bija konkurences ierobežošana. No pārsūdzētajā administratīvajā aktā ietvertā pamatojuma nav iespējams secināt, kā arī vienošanos satura analīze neļauj nepārprotami konstatēt tādu kaitējuma konkurencei līmeni, kas būtu pietiekams, lai minētās vienošanās varētu atzīt par tādām, kas veido konkurences ierobežojumu mērķa dēļ. Padome ir vairākkārt norādījusi uz to, ka izskatāmās lietas apstākļi ir ļoti līdzīgi (gandrīz identiski) apstākļiem Rimi un Maxima lietās. Galvenā atšķirība, novērtējot minēto lietu apstākļus, ir tāda, ka Palink grupai bija vājākas pozīcijas tirgū, salīdzinājumā ar Rimi un Maxima.

Secināms, ka Padomes pieņemtais Lēmums ir atceļams nepienācīga pamatojuma dēļ, jo vienošanās, kas bija noslēgtas starp pieteicējas grupas uzņēmumiem un iznomātājiem, pašas par sevi (neanalizējot sīkāk citus aspektus) nav atzīstamas par tādām, kuru mērķis būtu ierobežot konkurenci.

Lēmums nesatur citu pamatojumu, no kura būtu iespējams izsecināt, ka Padome šajā gadījumā būtu noskaidrojusi un analizējusi vēl citus apstākļus, piemēram, vienošanās ietekmi uz tirgu, lai varētu novērtēt sekas, kas varētu iestāties, īstenojot vienošanās nosacījumus.

[11] Augstākā tiesa šajā lietā, atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 253.panta sesto daļu, kā arī uz tiesu praksē nostiprinātajām atziņām, ir norādījusi, ka pamats normas piemērošanai ir administratīvā akta izdošanas nepieciešamība, proti, ja faktiskie apstākļi ir tādi, ka situācija nevar iztikt bez attiecīga tiesiskā regulējuma – nelabvēlīga administratīvā akta (*sal. sk. arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 3.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-65/2011 14.punktu, 2014.gada 14.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-544/2014 15.punktu, 2015.gada 15.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-291 15.punktu un 2015.gada 30.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-572/2015 14.punktu*), tomēr šajā ziņā vispirms tieši iestādei būtu jāapsver, vai šāda veida rīcība noteikti ir nepieciešama un attaisnojama konkrētajā gadījumā, un šāds pamatojums jāuzrāda tiesai.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka Padome nav iesniegusi pārliecinošus apsvērumus, kas ļautu izdarīt secinājumus par to, ka šajā lietā pastāvētu apstākļi, kuru dēļ sodoša administratīvā akta izdošana būtu nepieciešama.

Papildus minētajam apgabaltiesa konstatē, ka citā administratīvajā lietā Nr.A43011212, kuras apstākļi, izņemot konkrēto tirdzniecības centru un līgumu uzskaitījumu, ir analoģiski šai lietai, Padome ir noslēgusi administratīvo līgumu ar pieteicēju, ar kuru Padome atcēla savu 2012.gada 27.janvāra lēmumu Nr.E02-7 (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 3.maija lēmuma lietā Nr.A43011212 4.punktu*).

Izvērtējot minētos apstākļus, apgabaltiesa secina, ka Padome ne šajā lietā, ne arī citā līdzīgā lietā nav konstatējusi tādus apstākļus, kuru dēļ būtu nepieciešams izdot jaunu, sodoša rakstura administratīvo aktu.

Līdz ar to Padomes Lēmums ir atceļams un pieteikums ir apmierināms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Apmierināt SIA „Lenoka” (iepriekšējais nosaukums – SIA „Palink”) pieteikumu par Konkurences padomes 2012.gada 23.marta lēmuma Nr.E02-18 atcelšanu.

Atcelt Konkurences padomes 2012.gada 23.marta lēmumu Nr.E02-18 ar tā pieņemšanas dienu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt SIA „Lenoka” (iepriekšējais nosaukums – SIA „Palink”) tās samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

R.Paegle

Tiesnese referente *(paraksts)*

S.Kanenberga

Tiesnese *(paraksts)*

Tiesnese A.Šteinberga

(paraksts)